

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Hallitussihteeri

Anne Vänskä

Muistio

14.11.2025

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUS TURKISTUOTTAJILLE JÄRJESTETTÄVIEN LOMITUSPALVELUJEN ENIMMÄISMÄÄRISTÄ VUONNA 2026**Esityksen pääasiallinen sisältö**

Esitettävällä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistettaisiin kalenterivuoden 2026 aikana järjestettävien turkistuottajien vuosilomapäivien enimmäismääräksi 18 päivää ja lisävapaatuntien enimmäismääräksi 120 tuntia turkistuottajaa kohden. Enimmäismäärät vahvistettaisiin huomioiden vuonna 2026 käytettävissä oleva määräraha.

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026 ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2026.

1 Asian tausta

Turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) (jäljempänä *lomituspalvelulaki*) 1 §:n 1 momentin mukaan turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja tämän lain nojalla vuosilomaa varten maksutta ja lisävapaata varten maksullisena valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa.

Lomituspalvelulaissa säädetään, millä edellytyksillä ja millaisten tehtävien hoitamiseksi turkistuottajien lomituspalveluja voi saada. Vuosiloman ajalta lomitus on maksutonta, mutta lisävapaan aikaisesta lomituksesta peritään käyttäjältä lomituspalvelulain 6 §:ssä säädetty maksu (6,50 €/h).

Lomituspalveluja järjestetään turkistuottajan valinnan perusteella joko osoittamalla hänelle lomittaja tai korvaamalla turkistuottajan itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia palvelujen tuottajalle.

Palvelujen tuottajalle maksettava kustannusten korvaus on enintään 22,50 euroa tunnilta ja korvausta ei makseta arvonlisäveron osuuteen. Kustannusten korvauksen euromäärä (22,50 €/h) samoin kuin turkistuottajalta lisävapaan aikaisesta lomituksesta perittävän maksun euromäärä (6,50 €/h) vastasivat vuoden 2016 palkkakertoimen tasoa. Ne tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

Lomituspalvelulain toimeenpanosta vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos (jäljempänä *Mela*).

2 Asetuksenantovaltuus

Lomituspalvelulain 4 §:n 1 momentin mukaan kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärät vahvistetaan ottaen huomioon kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Melan kanssa. Esityksen valmistelun aikana ei järjestetty lausuntokierrosta asian teknisen luonteen vuoksi. Esityksestä pyydettiin kuitenkin valtiovarainministeriön lausunto. Valtiovarainministeriöllä ei ollut esityksestä lausuttavaa.

4 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Turkistuottajalle järjestetään lomituspalveluja valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa ja lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Lomituspalvelujen enimmäismääräksi on vahvistettu vuosille 2012–2025 18 päivää vuosilomaa ja 120 tuntia lisävapaata. Esitettävällä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistettaisiin kalenterivuoden 2026 aikana järjestettävien turkistuottajien vuosilomapäivien enimmäismääräksi 18 päivää ja lisävapaatuntien enimmäismääräksi 120 tuntia turkistuottajaa kohden.

5 Taloudelliset vaikutukset

Vuosilomaan oikeutettujen turkistuottajien määrä vuonna 2025 on 198 turkistuottajaa. Turkistuottajien määrä on laskenut vuodesta 2024 noin 3,4 %. Melan kuntien paikallisyksiköiltä saaman tiedon mukaan tuotantonsa lopettaneet turkistuottajat eivät ole käynnistäneet tuotantoa uudelleen ja turkistuottajien määrä on edelleen vähentynyt.

Melan arvion mukaan vuosilomaan oikeutetuista turkistuottajista 87 % käyttää vuosilomaa vuonna 2025. Vuosilomaa käyttävistä turkistuottajista 74 % järjestää lomituksen itse ja 26 % on valinnut kunnan järjestämät lomituspalvelut.

Vuosilomaan oikeutetuista turkistuottajista noin 60 % käyttää maksullista lisävapaata vuonna 2025. Heistä lomituksensa itse järjestävät turkistuottajat käyttävät lisävapaata lähes kokonaan vuodelle 2025 säädetyn enimmäismäärän.

Taulukoissa 1a–1c on kuvattu vuosien 2023 ja 2024 aikana toteutuneen lomitustoiminnan laajuus sekä arvioitu vuosien 2025 ja 2026 aikana toteutuvan lomitustoiminnan laajuutta.

Vuoden 2026 arviossa oletetaan, että vuosilomaa käyttävien turkistuottajien määrä vähenisi vuoteen 2025 verrattuna noin 3,5 %:a ja lisävapaata käyttävien turkistuottajien määrä vähenisi noin 2,5 %:a. Vuoden 2026 arvio on myös laadittu olettaen, että lomituspalvelujen enimmäismäärä pidettäisiin vuonna 2026 samalla tasolla kuin aiemmin, ja että turkistuottajat käyttäisivät vuosilomapäiviä ja lisävapaatunteja täysimääräisesti enimmäismäärän.

Taulukko 1a

VUOSILOMA	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Vuosilomaan oikeutettuja/ itse järjestetty lomitus	201	153	148	144
Vuosilomaan oikeutettuja/ kunnan järjestämä lomitus	78	52	50	49
Vuosilomaan oikeutettuja yhteensä	279	205	198	193
Vuosiloman käyttäjiä/ itse järjestetty lomitus	175	131	128	124
Vuosiloman käyttäjiä/ kunnan järjestämä lomitus	62	47	45	43
Vuosiloman käyttäjiä yhteensä	237	178	173	167
Vuosilomapäivien määrä/ itse järjestetty lomitus	3 120	2 350	2 304	2 232
Vuosilomapäivien määrä/ kunnan järjestämä lomitus	1 036	789	810	774
Vuosilomapäivien määrä yhteensä	4 156	3 139	3 114	3 006
Vuosilomapäiviä/ vuosiloman käyttäjä/ itse järjestetty lomitus	17,83	17,94	18,00	18,00
Vuosilomapäiviä/ vuosiloman käyttäjä/ kunnan järjestämä lomitus	16,71	16,79	18,00	18,00
Vuosilomapäiviä/ vuosiloman käyttäjä	17,54	17,63	18,00	18,00

VUOSILOMA	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Vuosilomatunnit/ itse järjestetty lomit	23 531,50	17 433,55	17 092,30	16 558,16
Vuosilomatunnit/ kunnan järjestämä lomit	6 788,50	5 096,00	5 231,63	4 999,12
Vuosilomatunnit yhteensä	30 320,00	22 529,55	22 323,93	21 557,28
Vuosilomapäivän kesto (h/pv)/ itse järjestetty lomit	7,54	7,42	7,42	7,42
Vuosilomapäivän kesto (h/pv)/ kunnan järjestämä lomit	6,55	6,46	6,46	6,46
Vuosilomapäivän kesto (h/pv)/ keskimäärin	7,30	7,18	7,17	7,17

Taulukko 1b

LISÄVAPAA	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Lisävapaata käyttävät henkilöt/ itse järjestetty lomit	133	102	99	96
Lisävapaata käyttävät henkilöt/ kunnan järjestämä lomit	28	21	20	20
Lisävapaata käyttävät henkilöt yhteensä	161	123	119	116
Lisävapaatunteja/ itse järjestetty lomit	15 551,00	12 180,30	11 880,00	11 520,00
Lisävapaatunteja/ kunnan järjestämä lomit	2 706,50	1 963,50	2 400,00	2 400,00
Lisävapaatunteja yhteensä	18 257,50	14 143,80	14 280,00	13 920,00
Lisävapaatunteja/ käyttäjä/ itse järjestetty lomit	116,92	119,41	120,00	120,00
Lisävapaatunteja/ käyttäjä/ kunnan järjestämä lomit	96,66	93,50	120,00	120,00
Lisävapaatunteja/ käyttäjä/keskimäärin	113,40	114,99	120,00	120,00

Taulukko 1c

VUOSILOMA JA LISÄVAPAA YHTEENSÄ	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Järjestetyt lomitustunnit/ itse järjestetty lomit	39 082,50	29 613,85	28 972,30	28 078,16
Järjestetyt lomitustunnit/ kunnan järjestämä lomit	9 495,00	7 059,50	7 631,63	7 399,12
Järjestetyt lomitustunnit yhteensä	48 577,50	36 673,35	36 603,93	35 477,28

Taulukoissa 2a–2c on todettu vuosien 2023 ja 2024 aikana toteutuneen lomitustoiminnan kustannukset sekä esitetty arviot vuosien 2025 ja 2026 aikana toteutuvan lomitustoiminnan kustannuksista.

Kustannuksissa on arvioitu tapahtuvan lähinnä lomittajien palkkakustannusten kohoamisesta ja laissa mainittujen rahamäärien palkkakertoimella tarkistamisesta aiheutuva nousu.

Taulukko 2a*

VUOSILOMAN JA LISÄVAPAAN KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Itse järjestetty lomit/ korvaukset palvelun tuottajille (€)	992 139,48	792 858,87	794 420,40	787 850,77
Itse järjestetty lomit/ korvaukset palvelun tuottajille (€/h)	25,39	26,77	27,42	28,06

VUOSILOMAN JA LISÄVAPAAN KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Kunnan järjestämän lomituksen menot (€)	348 916,84	273 857,31	307 860,16	305 438,42
Kunnan järjestämän lomituksen menot (€/h)	36,75	38,79	40,34	41,28
Lomitustoiminnan menot yhteensä (€)	1 341 056,32	1 066 716,18	1 102 280,55	1 093 289,19
Lomitustoiminnan menot yhteensä (€/h)	27,61	29,09	30,11	30,82
Tulot lisävapaamaksuista/ itse järjestetty lomitus (€)	114 626,70	93 762,54	94 089,60	93 365,30
Tulot lisävapaamaksuista/ kunnan järjestämä lomitus (€)	19 973,97	15 217,14	19 008,00	19 451,10
Tulot lisävapaamaksuista yhteensä (€)	134 600,67	108 979,68	113 097,60	112 816,40
Lisävapaamaksutulo (€/h)/ itse järjestetty lomitus	7,37	7,70	7,92	8,10
Lisävapaamaksutulo (€/h)/ kunnan järjestämä lomitus	7,38	7,75	7,92	8,10
Muut tulot (Kelan korvauksia työterveys-huollosta)	989,24	895,05		
Vuosilomalomituksen ja lisävapaan kustannukset yhteensä	1 205 466,41	956 841,45	989 182,95	980 472,79

Taulukko 2b*

VUOSILOMAN KUSTANNUS	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Itse järjestetyn lomituksen enimmäiskorvaus-taksa (€/h)	25,53	26,83	27,42	28,06
Vuosilomalomituksen tuntihinta/ itse järjestetty lomitus (€/h)	25,39	26,77	27,42	28,06
Vuosilomalomituksen tuntihinta/ kunnan järjestämä lomitus (€/h)	36,75	38,79	40,34	41,28
Vuosilomalomituksen päivähinta/ itse järjestetty lomitus (€/pv)	191,46	198,62	203,42	208,16
Vuosilomalomituksen päivähinta/ kunnan järjestämä lomitus (€/pv)	240,79	250,55	260,55	266,62
Vuosilomalomituksen kustannus/ itse järjestetty lomitus €	597 365,32	466 752,71	468 670,80	464 608,80
Vuosilomalomituksen kustannus/ kunnan järjestämä lomitus €	249 459,92	197 687,78	211 044,16	206 365,50
Vuosilomalomituksen kustannus yhteensä €	846 825,24	664 440,49	679 714,95	670 974,30

Taulukko 2c*

LISÄVAPAAN KUSTANNUS	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Lisävapaamaksu (taksa) (€/h)	7,38	7,75	7,92	8,10
Lisävapaan nettotuntihinta/ itse järjestetty lomitus (€/h)	18,01	19,08	19,50	19,95
Lisävapaan nettotuntihinta/ kunnan järjestämä lomitus (€/h)	29,37	31,04	32,42	33,18

LISÄVAPAAN KUSTANNUS	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio	2026 arvio
Lisävapaan kustannus/ itse järjestetty lomitusta €	280 147,46	232 343,62	231 660,00	229 876,68
Lisävapaan kustannus/ kunnan järjestämä lomitusta €	79 482,95	60 952,39	77 808,00	79 621,81
Lisävapaan kustannus yhteensä €	359 630,41	293 296,01	309 468,00	309 498,49

* Laskutoimituksissa käytettyjen lukujen pyöristykset aiheuttavat epätarkkuuksia taulukoissa 2a–2c.

Valtion vuoden 2026 talousarvion momentille 33.80.41 (valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin) on varattu 1 300 000 euron suuruinen kahden vuoden siirtomääräraha turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin. Taulukosta 3 käy ilmi arvio kalenterivuonna 2026 käytettävissä oleva määräraha.

Taulukko 3

Kalenterivuoden 2024 siirtomäärärahasta (1,7 milj. €) siirtyi kalenterivuodelle 2025	1 685 429,77
Kalenterivuoden 2025 kahden vuoden siirtomääräraha	1 300 000,00
Kalenterivuonna 2025 käytettävissä oleva määräraha yhteensä	2 985 429,77
Kalenterivuonna 2025 maksetut ennakot (arvio)	1 227 108,00
Kalenterivuonna 2025 saadut vuoden 2024 ennakoiden palautukset (tuloa)	-599 202,15
Kalenterivuonna 2025 maksetut vuoden 2024 loppuerät	4 251,60
Määrärahan käyttö kalenterivuonna 2025 yhteensä (arvio)	632 157,45
<i>(Vertaa kalenterivuoden 2025 määrärahan käyttöä taulukossa 2a arvioituihin vuoden 2025 aikana tosiallisesti toteutuvien lomitusten kustannuksiin)</i>	<i>(989 182,95)</i>
Kalenterivuonna 2025 jää käyttämättä kalenterivuoden 2024 siirtomäärärahaa (arvio) (ei enää siirry)	1 053 272,32
Kalenterivuonna 2025 jää käyttämättä kalenterivuoden 2025 siirtomäärärahaa (arvio)	1 300 000,00
Kalenterivuonna 2025 jää käyttämättä yhteensä (arvio)	2 353 272,32
Kalenterivuoden 2025 siirtomäärärahasta (1,3 milj. €) siirtyy kalenterivuodelle 2026 (arvio)	1 300 000
Kalenterivuoden 2026 kahden vuoden siirtomääräraha	1 300 000
Kalenterivuonna 2026 käytettävissä oleva määräraha yhteensä (arvio)	2 600 000
Kalenterivuonna 2026 maksettavat ennakot (arvio)	1 300 000
Kalenterivuonna 2026 saatavat vuoden 2025 ennakoiden palautukset (tuloa) (arvio)	-230 000
Kalenterivuonna 2026 maksettavat vuoden 2025 loppuerät (arvio)	0
Määrärahan käyttö kalenterivuonna 2026 yhteensä (arvio)	1 070 000
<i>(Vertaa kalenterivuoden 2026 määrärahan käyttöä taulukossa 2a arvioituihin vuoden 2026 aikana tosiallisesti toteutuvien lomitusten kustannuksiin)</i>	<i>(980 472,79)</i>
Kalenterivuonna 2026 jää käyttämättä kalenterivuoden 2025 siirtomäärärahaa (arvio) (ei enää siirry)	230 000
Kalenterivuonna 2026 jää käyttämättä kalenterivuoden 2026 siirtomäärärahaa (arvio)	1 300 000
Kalenterivuonna 2026 jää käyttämättä yhteensä (arvio)	1 530 000

Mela on ehdottanut, että vuonna 2026 lomituspalvelujen enimmäismäärä pidettäisiin edelleen aiemmalla tasolla, eli vuosiloman enimmäismäärä olisi 18 päivää ja lisävapaan enimmäismäärä 120 tuntia.

Jos lomituspalvelujen enimmäismäärä pidettäisiin vuonna 2026 samalla tasolla kuin aiempina vuosina, vuoden 2026 aikana tosiasiallisesti toteutuvien, eli vuoden 2026 aikana pidettävien vuosilomien ja lisävapaiden

kustannukset olisivat arviolta yhteensä 980 472,79 (arvio taulukossa 2a). Tämä kustannusarvio pysyy momentille 33.80.41 vuodelle 2026 varatun 1 300 000 euron siirtomäärärahan rajoissa.

Käytännössä turkistuottajien lomituspalvelujen kustannusten korvauksia pannaan kunnissa maksuun kalenterivuoteen verrattuna viiveellä. Toisin sanoen esimerkiksi vuonna 2026 käytettävissä olevaa määrärahaa ($1\,300\,000\text{ e} + 1\,300\,000\text{ e} = 2\,600\,000\text{ e}$) käytetään jonkin verran myös vuoden 2025 aikana tosiasiallisesti toteutuneiden, eli vuoden 2025 aikana pidettyjen vuosilomien ja lisävapaiden kustannuskorvausten maksuun. (Edellisenä vuonna toteutuneiden palvelujen kustannukset katetaan ensisijaisesti edelliseltä vuodelta mahdollisesti siirtyneellä määrärahalla.) Vastaavasti osa vuoden 2026 aikana tosiasiallisesti toteutuvien, eli vuoden 2026 aikana pidettävien vuosilomien ja lisävapaiden kustannuskorvauksista jää maksettavaksi vuonna 2027 käytettävissä olevasta määrärahasta. Taulukosta 3 ilmenee, että arvioitu määrärahan käyttö kalenterivuonna 2026 on noin 1 070 000 euroa. Siten määrärahaa arvioidaan käytettävän kalenterivuonna 2026 enemmän kuin vuoden 2026 aikana tosiasiallisesti toteutuvista, eli vuoden 2026 aikana pidettävistä vuosilomista ja lisävapaista aiheutuvat arvioidut kustannukset ovat. Myös arvioitu määrärahan käyttö kalenterivuonna 2026 pysyy momentille 33.80.41 vuodelle 2026 varatun 1 300 000 euron siirtomäärärahan rajoissa.

Mela on tuonut esiin, että vuonna 2026 käytettävissä oleva määräraha ($1\,300\,000\text{ e} + 1\,300\,000\text{ e} = 2\,600\,000\text{ e}$) mahdollistaisi myös turkistuottajien lomituspalvelujen lisäämisen vuonna 2026, koska käytettävissä olevasta määrärahasta jää käyttämättä arviolta 1 530 000 euroa. Vuosittainen lomituspalvelujen turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan kuitenkin ottaen huomioon vain valtion talousarvion momentille 33.80.41 kunakin vuonna varattu vuosittainen määräraha, eli vuoden 2026 osalta 1 300 000 euroa. Palvelujen enimmäismäärää ei voida mitoittaa kestäväällä tavalla edelliseltä vuodelta siirtyvän määrärahan varaan. Ottaen huomioon turkistuottajien vakiintuneen lomituspalvelujen tason sosiaali- ja terveysministeriö katsoo tarkoituksenmukaiseksi pitää turkistuottajien lomituspalvelujen enimmäismäärän aiempien vuosien tasolla.

6 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026 ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2026.

Esitys

Esitetään, että sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksen, jolla turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun vuosiloman ja lisävapaan enimmäismääräksi vuonna 2026 vahvistettaisiin 18 päivää vuosilomaa ja 120 tuntia lisävapaa turkistuottajaa kohti.